

## Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen  
Allmänna byrån, I1

Beslutande

Minister  
Nina Fellman

Föredragande

PBL-ingenjör  
Peter Mattsson

Justerat

Omedelbart

---

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

---

### Nr 71

Utlåtande om ändring av delgeneralplan för Bomarsund  
och Prästö  
**ÅLR 2018/9579**  
477 I1

#### Beslut

Landskapsregeringen har granskat förslaget till ändringar av delgeneralplanen för Bomarsund och Prästö. Landskapsregeringen har inte några övriga synpunkter i ärendet och beslutar med stöd av 11 och 30 §§ plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland att hänvisa till kulturbyråns, miljöbyråns och fiskeribyråns utlåtanden, enligt **bilaga I118E49**.

#### Motivering

Landskapsregeringen kan ge rekommendationer eller fatta beslut i kommuners markanvändning när det gäller trafiknät och hamnar. Utlåtanden har begärts av kulturbyrån, miljöbyrån och fiskeribyrån.

#### Bakgrund

Enligt 30 § plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland ska landskapsregeringen höras då en plan utarbetas, om det är ändamålsenligt med tanke på planens syfte. Sunds kommun har begärt utlåtande över förslaget till revidering av delgeneralplanen för Bomarsund och Prästö. Ändringsförslaget kommer av planeringen av en ny gång- och cykelbana längs Sundsvägen samt utbytet av Prästöbron.

#### Tillämpade lagrum

11, 19, 20 och 30 §§ plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland  
5 och 6 §§ plan- och byggförordning (2008:107) för landskapet Åland

---

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING
27. 11. 2018

Postat 27. 11. 2018

 Infrastrukturavdelningen,  
 Allmänna byrån  
 Peter Mattson

 Hänvisning  
 ÅLR 2018/9579

 Kontaktperson  
 Överantikvarie Jonas Karlsson

 Ärende  
**Utlåtande rörande ändring av delgeneralplan för Bomarsund och Prästö**

### Ärende

Byggnadstekniska nämnden i Sunds kommun har den 8.11.2018 begärt Kulturbyråns utlåtande rörande ändringsförslag för Bomarsund-Prästö delgeneralplan. Kulturbyrån har tagit aktiv del av det löpande planeringsarbetet för ny gång- och cykelbana längs Sundsvägen samt det föreliggande utbytet av Prästöbron i samrådsmöten under 2017 och 2018 ordnade av vägnätsbyrån. Kulturbyrån har även 16.4-26.4 2018 utfört arkeologisk undersökning inom vägområdet som underlag för framtagande av vägplan.

I detta skede har kulturbyrån granskat föreliggande ändringsförslag för delgeneralplan och avger utlåtande enligt följande:

### Utlåtande

Kulturbyrån önskar att följande ändringar och tillägg görs i föreliggande ändringsförslag för delgeneralplan för Bomarsund och Prästö by:

Bestämmelserna för temporär väg och bro bör ändras till: *Väg och bro är för tillfälligt bruk. Området ska inom område benämnt med SF index 3 återställas samt inom område benämnt med SN 1 så långt som möjligt återställas, högst ett år efter att ny bro färdigställts.*

Kulturbyrån önskar även framföra att bestämmelserna för Torn A: *FM index 2* inte längre är aktuella och bör ersättas av bestämmelser motsvarande *SF* eller *FM index 3*.

### Motivering

Den planerade ombyggnaden av landsväg 2 på sträckan inom Bomarsunds fästnings huvudfästning berör enligt 1 § i Landskapslagen (1999:55) om fornminnen fredad fast fornlämning Su 3.3 Bomarsunds

fornminnesområde. Området utgör en av Ålands mest välbevarade och omfattande kulturmiljöer och representerar en viktig och väsentlig del av Ålands historia. Lämningar i området betraktas som en nyckel till förståelsen av Ålands nutida status som demilitariserat och självstyrt område.

Ombyggnaden av landsväg 2, som löper genom forminnesområdet i Bomarsund och på Prästö, har sedan början av 2000-talet behandlats i samråd mellan landskapsregeringens trafikavdelning och museibyrån (vägnätsbyrån och kulturbyrån). Området har under denna tid inventerats avseende av kultur- och fornlämningar (Museibyråns arkeologiska projekt BS06) samt genom detaljerad kartering av lämningar i nära anslutning till dagens vägområde. Museibyrån har den 11.2.2014 (32 U4, ÅLR 2011/5153) utlåtit sig över trafikavdelningens förslag till vägplan (dat. 7.1.2014) för om- och nybyggnad av landsväg 2 mellan Bomarsunds gård och Prästö, och i detta sammanhang redovisat sin ståndpunkt inför fortsatt planering. Det aktiva arbetet inför framtagandet av vägplan har sedan åter tagits upp 2016 genom samråd mellan trafikbyrån/vägnätsbyrån och kulturbyrån. Kulturbyrån har därefter i utlåtande den 12.4.2018 (61U3 ÅLR 2017/2837) konstaterat behovet av arkeologiska undersökningar inom huvudfästet vilka sedan genomförts av kulturbyråns arkeologer den 16.5-26-4-2018.

Föreliggande ändring av delgeneralplan har alltså föregåtts av ett extensivt samarbete mellan kulturbyrån, vägnätsbyrån och miljöbyrån för att minimera skadeverkningarna, av ombyggnaden av landsväg 2, Prästöbron samt nödvändig temporär vägdragning och bro, på det arkeologiskt och kulturmiljömässigt värdefulla fästningsområdet.

Kulturbyrån noterar att ändringsförslaget innebär att del av fornlämningsområde (SF) övergår till område med synliga fornlämningar jämte landskapsmässigt betydelsefullt närområde (SF, index 3). Här gäller att fornlämningar jämte deras närområden ska behandlas på sätt som stärker deras antikvariska och landskapsmässiga betydelse och värde. Inom området får endast temporär bilväg i samband med byte av bro anläggas. Inga parkeringsplatser får anläggas på området. Naturskyddsområdet (SN) som ligger söder om Sundsvägen direkt efter bron ändras till naturskyddsområde (SN1). Området får användas för friluftsliv och rekreation. För denna användning får erforderliga trafikförbindelser, byggnader och anläggningar byggas. Byggandet samt jordbruks- och skogsvårdsåtgärder bör utföras så, att områdets naturtillstånd inte onödigt rubbas. Det är förbjudet att på området utföra sprängningsarbeten i större utsträckning än vad parkvård och temporär bilväg förutsätter. Grävning, utjämning, fyllning eller annan jämförbar åtgärd förutsätter att kulturbyråns utlåtande först inhämtas och att deras instruktioner följs.

Dessutom ändras delgeneralplanen så att den instruktiva gång- och cykelvägen flyttas, den nya sträckningen följer landsväg Nr 2,

Sundsvägen, fram till Bodiscovägen därefter leds den lätta trafiken längs med Bodiscovägen tillbaka till Sundsvägen och vidare österut.

Beteckningen för landsväg ändras så att bestämmelse om att befintlig väg inte får breddas, upphävs. Kulturbyrån bedömer att bestämmelser angående landsvägens bredd inte bör ingå i delgeneralplanen, utan istället behandlas i efterkommande väg- eller detaljplanearbete.

Genom ändringen av delgeneralplanen tillåts en temporär väg och bro, för tillfälligt bruk, anläggas söder om den befintliga bron över Prästösund. Ytan ska enligt ändringsförslaget iordningställas när bron står klar. Kulturbyrån konstaterar att de diskussioner som förts om detta i planeringsarbetet, i första hand, handlat om olika former av återställande av den yta som berörs.

Kulturbyrån konstaterar slutligen att befintliga bestämmelser för Torn A (FM index 2) aldrig har tillämpats och inte längre torde vara aktuella. Bestämmelserna är inte föremål för föreliggande ändringsförslag, men skulle med fördel kunna revideras när en ändring av delgeneralplanen nu är aktuell.

#### **Tillämpade lagrum**

19, 20 §§ Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland  
10 § i Landskapslag (1981:78) om allmänna vägar i Landskapet Åland  
1 § Landskapslag (1999:55) om fornminnen  
3 och 4 §§ i Landskapslag (2008:124, 2015:14) om miljöskydd

Landskapsantikvarie

Viveka Löndahl

Överantikvarie

Jonas Karlsson

**För kännedom**

[Peter.Mattson@regeringen.ax](mailto:Peter.Mattson@regeringen.ax)

Datum  
28.11.2018

Dnr

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING
28. 11. 2018

Infrastrukturavdelningen  
Att. Peter Mattsson  
Härst.

Hänvisning  
Er begäran om utlåtande ÅLR 2018/9579

Kontaktperson  
Hanna Kondelin

Ärende  
**UTLÅTANDE OM NATURVÄRDEN INOM  
DETALJPLANEOMRÅDE BOMARSUND-PRÄSTÖ**

Byggnadstekniska nämnden i Sund har begärt in utlåtande från landskapsregeringen gällande ändringsförslaget för Bomarsund-Prästö delgeneralplan. Miljöbyrån konstaterar att det finns behov av gång- och cykelbana i Bomarsund och accepterar huvudsakligen ändringarna i delgeneralplanen.

Bomarsund-Prästö området är extremt viktigt som kulturmiljö och området har också stora naturvärden. Biotoperna och arterna har inventerats inom det planerade vägområdet men inte för övrigt. All känd information finns i landskapsregeringens databas och den är tillgänglig även för kommunen.

Mellanrummet för banan är dock mycket smalt, eftersom det finns naturvärden på båda sidor om den befintliga vägen i närheten av fästningen. Det viktigaste fyndet där är två hotade fjärilsarters biotoper några meter ifrån den befintliga vägen. I den ena av de två biotoperna finns fjärilsarten omvändbandad käringtandpalpmal och detta är den enda fyndplatsen för den fjärilsarten i hela Finland.

Det är viktigt att den egentliga vägplaneringen görs i samarbete med miljöbyrån.

Naturvårdsintendent



Hanna Kondelin

FÖR KÄNNEDOM

Jonas Karlsson, överantikvarie, härst.

Hänvisning

Begäran om utlåtande, dnr ÅLR 2018/9579

Kontaktperson

Kaj Ådjers

Ärende

**BEGÄRAN OM UTLÅTANDE OM  
ÄNDRINGSFÖRSLAG FÖR BOMARSUND-  
PRÄSTÖ DELGENERALPLAN**

Bäckar och diken används i stor utsträckning för lekvandringar av vårlekande fiskarter. Lek kan ske både i bäcken/diket och i eventuella sjöar och träsk uppströms. Allmänt sett kan man säga att alla leder som är vattenförande på våren kan fungera som vandringsleder för fisk.

Delgeneralplanen bör ta vandringsleder för fisk i beaktande på så sätt att byggnation i vattendragen undviks och att vandringshinder för fisk inte skapas.

I det aktuella förslaget om ändring av delgeneralplan berörs bäcken mellan Finbyviken och Övre viken/Hummelvik. I bäcken förekommer fiskvandring i stor utsträckning, vilket kunde konstateras med ett provfiske våren 2018. I provfisket fångades 700 individer av sju arter, gädda, abborre, mört, braxen, id, björkna och gers. Sjöarna uppströms kan därmed anses vara viktiga förökningsområden för dessa arter.

Därtill finns några mindre vattendrag inom området, som kan ha betydelse för lekvandrande fisk.

Större broar, som i det här fallet, stör inte vandringsleder för fisk i någon större utsträckning. Ombyggnadsskedet kan störa lekområden i närheten.

Fiskeribiolog



Kaj Ådjers